ל) שבת סט: [ע"ש היטב],ל) [לקמן לל:], ג) [שבת סח: סע.ן, ד) ושבת סע. יומא פ. הוריות ב. יא. חוליו ה:], ה) חגיגהי, ו) [קדושין כד. וש"נן, ז) ופסחים מה. נזיר לו:], ח) [ניקרא ה), נזיר לו:], ח) [ויקרא ה], ט) בדבר כצ"ל. רש"ל, י) [צ"ל לשמואלז.

תורה אור השלם ו. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְּׁבַע.וּ לבטא בשפתים להרע יְבָטֵּא בִּשְּבְּיוּיִם יְּרְוֵּעֵּ אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה ְנֶעֶלֶם הָשֶּׁנְנּוּ וְהוּא יָדֵע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶה:

2. מוצא שפתיר תשמר 2. ַרְעָשִׁיתָ כַּאֲשֶׁר נְדַרְתָּ לִייָ אֱלֹהֶיךָּ נְדָבָה אֲשֶׁר אֱלֹהֶיךָּ נְדָבָה אֲשֶׁר רברת בפיף:

ובוים כג כו 3. וַיָּבֹאוּ הָאֲנְשִׁים עַל הַנְּשִׁים כּל נְדִיב לֵב ַנְנָּשָׁים פַּל נְּנֶיֶם וְטַבָּעַת הַבִּיאוּ חָח וְנֶזֶם וְטַבָּעַת כוּמָז כָּל כְּלִי זָהָב וְכָל י דְּי, וְּיֶהְ וְּנְּיִּ אִישׁ אֲשֶׁר הַנִּיף הְנוּפַּת זְהָב לַיִּיָּ: שמות לה כב וַיַּעַן יִחְזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר עַתָּה מלאתם ידכם ליי גשו יָּהָבִיאוּ זְבָחִים וְתוֹדוֹת לְבֵית יְיָ וַיְּבִיאוּ הַקְּהָל לְבֵית יִיָּ וַיְּבִיאוּ הַקְּהָל ובחים ותודות וכל נדיב

דברי הימים ב כט לא

הגהות הב״ח (ל) תום' ד"ה ולי כו' על שגגתה עס: (ב) ד"ה אפי׳ כו׳ מונכו פשיטא

גליון הש"ם תום' ד"ה משום וכו' וגבי תרומה כתיב ונחשב. עיין גיטין דף לא ע״א תוס׳ ב"ה במחשבה:

מוסף רש"י

. איזוהי שגגת שבועת בטרי לשעבר. בשלמה להבה, כגון שלה חוכל, משכחת לה כגון שנתעלמה השבועה ואכל, אלא לשעבר בגון שאכלתי והוא לא אכל אין כאן שוגג, דאי כסבור שאכל בשעה שנשבע אינו האדם בשבועה ביהא אדם בשעת שבועה, שיהא דעתו עליו בשעת שתהא דעתו עליו בשעת שבועה, ופרשינן לה לאפוקי כי האי גוונא, ומהשתא לא משכחת שגגה שבת סט:). יודע אני ששבועה זו אסורה ונוהרתי על כך, אבל איני יודע כו'. דאי בנתעלמה ממנו אזהרת שבועה אין לך אונס בשעת שבועה כזה מידיעתו. שב (שם). שב מידיעתו. הפורש ונגדל מתחלה ואין עוצר אם היה יודע שהוא אסור. ובתו"כ גרם היושב. היה יושב ומבטל מעבירה ו (חוליו ה:). גמר בלבו. שבועה או נדר או הקדש (חגיגה י.). אין מלמדין. מדהדר כתביה לאידן ולא ילפא מחבריה שמע מינה דוקא הני קאמר (פסחים מה). מדלא כחיב אחד כולהו

איזו היא שגגת [שבועת] ביטוי לשעבר. כיון דבעינן אדם בשבועה היכי משכחת לה שוגג: אי דידע. בשעת שבועה שהוא נשבע לשקר: מויד הוא. וקרא כתב חי ונעלם. בשלמא להבא משכחת לה שבשעת שבועה דעתו מיושבת עליו ולאחר זמן נתעלמה ממנו שבועה: כמונבו.

במסכת שבת בפרק כלל גדול: ה"ג דבכל התורה לא אשכחן לאו דמייתי קרבן. בלח כרת: לישרי ליה מר. וכיון דחי אתא לקמן שרינן ליה לכתחלה כי אכיל ליה בהעלם שבועה לא עבר על שבועתו: מלטער. ש ברעב וחי נמי לא נעלמה ממנו היה אוכלה ואכלה בשוגג בהעלם שבועה: לא שב מידיעתו כו'. והאי נמי לא שב מידיעתו הוא: לריך שיולית. וחם לח הוליחה בשפתיו אינה שבועה: ולא שגמר בלבו להוליא. שלא נתכוין שתהא שבועה עד שיוליאנה בשפתיו: גמר בלבו סקס. שתהח שבועה בגמר לבו מנין כו': מולא שפסיך. גבי נודר להביא קרבן כתיב: תרומה וקדשים. תרומת מלאכת המשכן כתיב בה כל נדיב לב הביאו וגו׳ וגבי קדשים כתיב בחזקיהו בספר דברי הימים (ב כט) וכל נדיב לב עולות:

מחני

¢איזו היא שגגת שבועת בימוי לשעבר אי דידע מזיד הוא אי דלא ידע אנום הוא א"ל אסורה זו אסורה אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן או לאו כמאן ייכמונבז דאמר שגגת קרבן שמה שגגה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דמונבז אלא בכל התורה כולה דלאו חידוש הוא אבל הכא דחידוש הוא דבכל התורה כולה לא אשכחן לאו דמייתי קרבן דילפינן מע"ז והכא מייתי אפילו רבנן מודו בעא מיניה רבינא מרבא נשבע על ככר ומסתכן עליה מהו מסתכן לישרי ליה מר אלא מצמער ואכלה

בשגגת שבועה מאי א"ל תנינא סגשב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו לא שב מידיעתו אין מביא קרבן על שגגתו ®אמר שמואל הגמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו שנאמר ילבמא בשפתים מיתיבי בשפתים ולא בלב גמר בלבו מנין ת"ל ילכל אשר יבמא האדם בשבועה הא גופה קשיא אמרת בשפתים ולא בלב והדר אמרת גמר בלבו מנין אמר רב ששת הא לא קשיא הכי קאמר בשפתים ולא שגמר בלבו להוציא בשפתיו ולא הוציא גמר בלבו סתם מנין ת"ל לכל אשר יבטא אלא לשמואל קשיא אמר רב ששת תריץ ואימא הכי בשפתים "ולא שגמר בלבו להוציא פת חמין והוציא פת שעורין גמר בלבו להוציא פת חמין והוציא פת סתם מנין ת"ל לכל

אשר יבמא האדם מיתיבי ימוצא שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוציא בשפתיו יגמר בלבו מנין ת"ל יכל נדיב לב שאני התם דכתיב כל נדיב לב וניגמר מינה משום דהוו תרומה וקדשים שני כתובין הבאין כאחד יוכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמרין מאי איכא למימר הוו חולין וקרשים "וחולין מקדשים לא גמרינן:

לו רשב״ם דה״פ הא מני מונבו היא אבל לרבנן משכחת לה בענין אחר כגון דאמר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם יש בה לאו או לא וסבור שיש בה עשה וקשיא לר"ת דהכא בשמעתין מסקינן דאפי׳ לרבנן שגגת קרבן שמה שגגה ויש לומר דלית ליה דאביי ולאביי משכחת להו לרבנן כדפרישית ולפי זה תחיישב נמי גירסא ראשונה דהשתא משמע דברייתא אתיא לאשמועינן דשגגת קרבן שמה שגגה מדלא נקט איני יודע אם יש בה לאו אם לא: מצמער ואבלה בשונג מהו. פי׳ בקונטרם שאפי׳ היה זכור היה אוכלה וקשה דאם כן למה נקט מלטער ונראה לפרש דמצטער על מה שאינו שוכח שהיה רצונו שישכח כדי שיאכל אבל במזיד לא היה אוכל ופשיטא דלאו היינו שב מידיעתו כיון שברצונו היה שוכה כדי שיאכל: צריך שיוציא בשפתיו שנאמר לבמא בשפתים. נראה דמפשטא דקרא קדריש ולא משום דאייתר להכי מדפריך בסמוך וניגמר מיניה וקאמר נמי משום דהוה תרומה וקדשים ב׳ כמובים הבאים כאחד ואין מלמדין והשתא א״כ למה ליה קרא בשבועת ביטוי לבטא בשפתים אלא אינו מיותר לכך: אלא דשמואל קשיא. ואם תאמר ודשמואל נמי יפרש הכי ולא שגמר בלבו להוליא בשפתיו וי"ל שהאמורא יש לו לפרש דבריו יותר: בכדבו להוציא פת חשין והוציא פת סתם מנין. השתא משמע דמקרא קדריש הא דלא מיתסר אלא בפת חטין דאזלינן בתר דברים שבלב בשאין הפה מכחיש והא דקאמר שמואל לריך להוליא בשפתיו היינו שלריך להזכיר פת אבל חטין אין לריך להזכיר ותימה דבפרק ארבעה נדרים (מדרים דף ס:) תגן נודרין להרגים ולחרמים ולמוכסין שהן של תרומה כו׳ ושל בית המלך כו׳ ומפרש בגת' דאתר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם אינן של בית המלך ומסיק שאומר בלבו היום ומוליא בשפתיו סתם ואע"ג דסבירא לן דברים שבלב אינן דברים לגבי אונסין אפשר משמע דלא שרי אלא במקום אונס ואע״פ שאומר בלבו היום והכא נמי ליחסר אע״פ שאומר בלבו חטין ויייל דהתם איירי בעם הארץ דלא החירו לו אלא גבי אונסין כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים אבל לת"ח שרי אפי" שלא במקום אונס וכן מוכח דטעמא הוי משום דלא מהימנינן ליה במה דקאמר שהיה בלבו היום דקאמר לגבי אונסין אפשר משמע אפשר שהיה כדבריו שהיה בלבו היום והכי נמי אשכחן בפ׳ ב׳ דנדרים (דף כ.) דמפליג בין ת״ח לע״ה גבי נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים ואי הוה אמרינן דגבי אונסא אפי׳ מדירו על דעתו שרי הוה אתי שפיר דבלא אונס אסור אפי׳ אומר בלבו כדמשמע בסוף פירקין (דף כט.) גבי משה שהשביע את ישראל על דעת הקב"ה ועל דעתו ועוד נראה דהכא דסתם פת הוי דחטין להכי שרי אפי" שלא בתקום אווס ואם חאמר בההיא דריש מס' מזיר (דף ב:) דתנן האומר אהא הרי זה נזיר ופריך בגמ' דלמא אהא בתענית קאמר ומוקי שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו ופריך דלמא לפטרו מקרבנותיו קאמר ומשני דאמר בלבו והשתא כיון דגמר בלבו להיות נזיר למה לי נזיר עובר לפניו הא הכא לא בעינן פת חטין עובר לפניו וי"ל דהתם במאי דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אם אין הנזיר עובר לפניו והוי כאילו גמר בלבו להיות מיר ולא הוציא כלום בשפתיו אבל הכא סתם פת הוי דחטין: שאני התם דבתיב וכל גדיב לב. משמע דהכא מודה שמואל דאין לריך להוליא בשפתיו והא דאמר בספ"ק דחגיגה (דף י. ושם) היתר נדרים פורחים באויר דקאמר ר' ילחק בגמ' יש להם על מה

שיסמכו דכתיב וכל נדיב לב ודחי דלמא לאפוקי מדשמואל לאו משום דלית ליה י דשמואל אלא כלומר דלא ס"ל הכא כדשמואל: משום דהוו תרומה וקדשים כו'. גבי קדשים כתיב שהביאו בעזרה (דה"ב כט) כל נדיב לב עולות ° וגבי תרומה כתיב (במדבר יח) ונחשב לכם תרומתכם שניטלה במחשבה ואט"ג דתרומה חול אצל קדשים כדאמר בריש האיש מקדש ודף מא:) ולא ילפינן מקדשים מ"מ קדשים נילפו מיניה הלכך הוו שני כתובים הבאים כאחד ובקונט' פי' דתרומה היינו תרומת המשכן דכתיב וכל נדיב לב הביאו:

יבטא האדם בשבועה. ואדחי׳ הא תיובתא משמואל: מיתיבי מוצא שפתיך תשמור. אין לי אלא המוציא בשפתיו. גמר בלבו מנין ת״ל כל נדיב לב. ופרקינן לשמואל שאני התם דפריש בה קרא כל נדיב לב. ומשום דהוו שני כתובים הבאים כאחד. קדשים הא דאמרן. ותרומה דכתיב בה ונחשב לכם תרומתכם מלמד שהתרומה ניטלת באומד ובמחשבה. לא גמרינן מינייהו. מדשים הא דאמרן. ותרומה דכתיב בה ונחשב לכם תרומתכם מלמד שהתרומה ניטלת באומד ובמחשבה. לא גמרינן פיו ולבו שוין. ורבנן סברי בעינן פיו ולבו שוין. איתיביה אביי וקדשים קדש וחולין מקדשים לא ילפי דקדשים חמירי לפיכך אתנהו אפילו גמר בלבו. וגרסינן בפסחים פרק תמיד נשחט (דף 10) ר׳ מאיר סבר לא בעינן פיו ולבו שוין. ורבנן סברי בעינן פיו ולבו שוין. איתיביה אביי המלכתא היא:

רא ידע אנום הוא. תימה אדקשיא ליה אברייתא תקשה ליה אמתני' דפ' שבועת העדות (לקמן דף ל.) דתנן על (א) שגגתו עם זדון העדות וי"ל דשמא פשיטא ליה להש"ס בשבועת העדות דשגגת קרבן שמה שגגה דאפי' מזיד חייב בו אבל שבועת ביטוי ס"ד דלא

שמה שגגה דכיון דלא מיחייב אמזיד בעינן שגגה מעלייתא והא דפשיטא ליה לקמן בשבועת העדות דאונס פטור נראה דפשיטא ליה משבועת ביטוי דאע"ג דכתיב ביה ונעלם פטר ביה אונס כ"ש שבועת העדות דלא כתב ביה ונעלם דפטור:

אפילן תימא רבנן כו'. נר"פ כלל גדול (שבת דף סט:

ושם) גבי הא דאמר אביי הכל מודים בשבועת ביטוי שאין חייבין עליה קרבן עד שישגוג בלאו שבה ופריך מהא דתניא איזהו שגגת שבועת ביטוי לשטבר דאמר יודט אני ששבוטה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו והיה שם בספרים מני איליתא מונבז (ב) השתא בכל התור' כולה דלאו חידוש הוא אמר מונבו דשגגת קרבן שמה שגנה הכא דחידוש הוא לכ"ש אלא לאו רבנן וע"כ לא פליגי רבון עליה דמונבז אלא בכל החורה כולה דלאו חידוש הוא אבל הכא דחידוש הוא לא תיובתא דאביי תיובתא ורש"י אינו גורס גירסא זו כי קשה לו והא לא אתיא ברייתא לאשמועינן דשגגת קרבן שמה שגגה אלא לאשמועינן היכי אשכחן שגגת שבועת ביטוי לשעבר ובשמעתא דחיק נמי לאשכוחי דקאמר היכי דמי כו' וגרס הקונט' הא מני מונבז היא ופירש אבל לרבנן לית להו שבועת ביטוי לשעבר והקשה הרב רבי אליעזר ממגנל"א לפירושו דמאן האי תנא דפליג עליה דמונבו התם רבי עקיבא ואיהו אית ליה שבועת ביטוי לשעבר כדאמרי׳ לעיל והשיב

סז א מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה ז: םח ב מיי׳ פ״ב מהל׳ שגגות הלכה ב: סמ ג מיי׳ פ״ג מהל׳ שבועות הלכה יא:

שבועות הכנה יתו ע ד ה מיי' פ"ב מהלי שבועות הלי י ופ"ב מהלי נדרים הלכה ב סמג לאויו רמא טוש"ע י"ד סי' רי סעיף א וסי' רלט ס"א: עא ו מיי פי"ד מהל' מעשה קרבנות הל' יב:

רבינו חננאל

איזו היא שגגת שבועת איזו היא שגגוו שבועון ביטוי לשעבר. אי דידע מזיד הוא אי לא ידע ונשבע אנוס הוא כרב כהנא ורב אסי א״ל באומר יודע אני ששבועה זו אסורה. אבל איני יודע וו אסורוו. אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו. ולא תימא כמונבז דמחייב קרבז בשוגג על מאן דידע בשעת מעשה האיסור שעשה ולא ידע שהעושה הוא מביא קרבן אלא אפי׳ לרבנן דאמרי שגגת קרבן לא שמה שגגה. וכי האי מזיד הוא ולאו בר קרבן הוא הכא מודו רבנן דכיון דבכל התורה כולה לא אשכחן וומרוז כולוז לא אשכוון לאו גרידתא דמייתי קרבן דילפינן מע״ז שנאמר ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה לחטאת וכתיב התם תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר אווני יוהיו כבי כבי... בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו׳ אשכחז דהוקשה התורה משכחן דוווקשה דווורה כולה לע"ז. מה ע"ז דבר שחייבין עליה זדונו כרת ועל שגגתה חטאת. הכא בשבועה כיון דחדוש הוא דחייבין בה על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן לאו גרידתא אפילו רבנן מדו. והא דמונבז ורבנן מפורשת בשבת פרק כלל מרבא נשבע על ככר שלא יאכלנה ומצטער עליה. כלומר הרעב מצערו ואין . שם זולתה ואכלה בשוגג מהו. א"ל תניתוה או מידיעתו. כלומר מי שיעשה בשגגה כיון קרבז על שגגתו. והאי נמי קרבן. וי״א כיון שמצטער עליה אע"ג שאתה מודיעו לא פריש. אפי׳ אם אכלו בשוגג כמו מזיד חשיב: אבל הנשבע על ככר . שרינן ליה למיכלה: אמר שמואל גמר בלבו צריך לבטא בשפתים. ומותבינן עליה מהא דתניא בשפתים ולא בלב כו'. ופריק רב ששת ונדחה. ופריק ל) רבא בשפתים ולא שגמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת ם שפטור בפת שהרי לא הוציא שעורים . בשפתיו פת חטין ופטוו בפת שעורים שהרי לא גמר בלבו. אלא גמו בלבו להוציא פת חטין והוציא פת סתם מנין שחייב ת"ל לכל אשר